

KLASTER YONDASHUVIGA ASOSLANGAN IJTIMOY SHERIKLIKNING PEDAGOGIK INNOVATSION LOGISTIKASI MODEL

Madgapilova Nargiza Talipjanovna¹, Rizayeva Umida Vorak qizi²

¹Chirchiq Davlat Pedagogika instituti Magistrantlari

madgapilovanargiza@gmail.com

**²Bo'stonliq tumani MTB tasarrufidagi 4-sonli, Davlat Maktabgacha ta'lim
tashkiloti tarbiyachisi**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6529074>

Annotatsiya: O'zbekistonda modernizatsiyaning eng muhim yo'nalishi ta'lim sohasida idoraviy izolyatsiyaning yengish uchun emas, ochiq, turli ko'lamli ta'lim muassasalariga aylantirish faoliyati shaharning dolzarb iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy muammolarini hal etishga qaratilgan ijtimoiy-ta'lim tizimlari, mintaqalarda olib boriladi. Ta'limning ochiqligi muassasalarda ijtimoiy sheriklik tizimini, jamiyatning boshqa sohalari bilan kooperatsiya aloqalarini, hokimiyat organlari, biznes, ta'lim, madaniyat va ilm-fan muassasalari qurilishida ifodalanadi. Taktik va strategik rejada o'zaro manfaatli hamkorlik, ta'lim muassasasi va ijtimoiy hamkorlarning birgalikdagi faoliyatidir.

Kalit so'zlar: Globallashuv jarayoni, klaster modeli, integratsiya, fan, ta'lim, ijtimoiy hamkorlik, o'zaro manfaat, kadrlar sifati, yuksak natija.

Аннотация: Важнейшим направлением модернизации в Узбекистане является не преодоление ведомственной обособленности в сфере образования, а преобразование образовательных учреждений в образовательные учреждения различного масштаба, осуществляемое в регионах. Любовь к образованию выражается в построении системы социального партнерства в учреждениях, сотрудничестве с другими секторами общества, государством, бизнесом, образованием, культурой и наукой. Тактически и стратегически взаимовыгодное сотрудничество представляет собой совместную деятельность образовательного учреждения и социальных партнеров.

Ключевые слова: процесс глобализации, кластерная модель, интеграция, наука, образование, социальное партнерство, взаимная выгода, качество кадров, высокие результаты.

Abstract: The most important direction of modernization in Uzbekistan is not overcoming departmental isolation in the field of education, but the transformation of educational institutions into educational institutions of various scales, carried out in the regions. The love of education is expressed in the construction of a system of social partnership in institutions, cooperation with other sectors of society, government, business, education, culture and science.

Tactically and strategically, mutually beneficial cooperation is a joint activity of the educational institution and social partners.

Key words: Globalization process, cluster model, integration, science, education, social partnership, mutual benefit, staff quality, high results.

KIRISH

Ijtimoiy hamkorlik tizimi ham ta'minlanadi, ta'lim muassasasining izchil rivojlanishi va uning hamkorlari holatini sifat jihatidan yaxshilanadi. Shunday qilib, ta'lim muassasasining ijtimoiy hamkorligi sifat jihatidan farq qiladi, o'zaro hamkorlikning boshqa shakllari homiylikdir. Uning asosiy g'oyasi-ta'lim muassasasining o'zaro manfaatli hamkori sifatida emas, balki to'liq sherikligidir. Bu esa resurslarni bevosita va to'g'ridan-to'g'ri almashishi degan ma'noni anglatadi.

Ijtimoiy hamkorlik ta'lim muassasasi faoliyatining aniq natijalariga asoslanadi.

Ijtimoiy sheriklik bir martalik aksiyalar bilan chegaralanmaydi, balki uzoq muddat asosda quriladi va o'zaro ishonchliligi kafolatlanadi. O'quv jarayonini tashkil etishning zamonaviy turlaridan biri ta'lim klasterlari hisoblanadi¹. Lekin ta'limdagi Klaster nima? U haqida gapirishdan oldin, uning asosiy tushunchasini tushunish kerak. Ingliz tilidan tarjima qilingan "Klaster" so'zi "shamlardan", "guruh", "shamlardan o'sadi" yoki "zanjirlar" degan ma'noni anglatadi». "Konsentratsiya" Qanday qilib birlashtiriladi?

O'qituvchilar, bolalar, ota-onalar, hamkorlarning maqsadi hisoblanib bir xil maqsad va vazifalarda kelishilgan, shaxsiy jihatlar topilgan barcha sub'ektlar uchun jozibali ma'no ishlab chiqilgan strategiyaning muvaffaqiyatidir. Shunday qilib, o'quv adabiyotida klaster ostida, ilmiy adabiyotlarda esa tizimli javob beradigan xususiyatlarining jamoaviyligi sifatida tushuniladi. Muayyan yechimning samaradorligi va sifati uchun sub'ektlar faoliyatining muayyan bosqichida vazifalar doirasida klasterning bir-biriga bog'langan va umumiy xususiyatga ega bo'lgan narsalar bu uni birlashtirgan guruhlaridir.

ASOSIY QISM

Klaster yondashuvini amalga oshirishda bir nechta asosiy fikrlarni ajratib ko'rsatish mumkin, avvalo bu uning mavjudligidan kelib chiqib quyidagicha asoslanadi²:

Birinchidan, umumiy maqsadlari;

¹ Shcherbova tomonidan tuzilgan: o'quv-uslubiy qo'llanma.- Sankt-Peterburg, 2010.

² Luxmanov, D. B. (2020). Mehnat tarbiyasi orqali o'quvchilarning ijtimoiy hayotga moslashishlarini taminlash. *Academic Research in Educational Sciences*, 1 (3), 1051-1056.

ikkinchidan, sub'ektlarning birgalikdagi faoliyatining huquqiy asoslari; uchinchidan, klasterga birlashtirilgan sub'ektlar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik mexanizmlari ishlab chiqiladi.

Yuqoridagi asosiy fikrlarni qabul qilish bilan maktablarining ta'lim sohasidagi klasterlarni shakllantirish uchun asos qilib Toshkent viloyati CHDPI va Chirchiq shahar XTBga qarashli maktablari o'rtasida "Maktab laboratoriyalari" tashkil etilib ular tomonidan amaliy sinov o'tkaziladi, umumiy o'rta ta'lim maktabi quyidagi modellarni tatbiq etadi.

Modelning asosiy elementi maktab uslubidir, ular axloqiy qadriyatlar asosida shakllanadi va oilaviy ta'lim muassasasining namunasi. Maktabda strategik rejalashtirilgan faoliyat yo'nalishlarini quyidagilarga ajratiladi:

birinchi navbatda, Jamoatchilik hamkorligini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan maktab uslubi. Shuning uchun o'quv-tarbiyaviy ishlarning mazmuni milliy urf-odatlar bilan belgilanadi, o'tmish va hozirgi kelajak uchun ijtimoiy-madaniy tendentsiyalarni mavjud norasmiy hamkorligi hisoblanadi.

Taqdim etilgan modelning umumiy maqsadi (barcha hamkorlar uchun) zamonaviy talabning muvaffaqiyatli kadr va shaxs sifatida shakllantirilishidir. Huquqiy asosda-sheriklik va ta'lim o'rtasida tuzilgan shartnoma umumiy o'zaro muammolarni hal qilish uchun rol o'ynaydi.

Har bir klasterning muhim yadrosi bugungi kunda o'rta maktab jamoasining maqsadli va mazmunli loyihalar asosida o'z faoliyatini yo'lga qo'yilishidir. Shuning uchun, hamkorlik aniq, qiziqarli, qabul qilingan eng muhim resurslar, loyihaning mumkin bo'lgan ishtirokidagi ma'lum bir vaqti hisoblanadi. Bunday loyihalar misolida: "Maktab laboratoriyasi", "O'qituvchilar asotsasiyasi", "tarmoq hamkorliklari: institut, maktabgacha ta'lim tashkiloti va maktab o'zaro hamkorligi", "xalqaro do'stlik birlashmalri", "Ish kishi ruhini ko'taradi- san'at esa uni jilovlaydi", "Maktab muzeyida ta'lim loyihasi sifatida" va shu kabi boshqalarini ko'rish mumkin³.

XULOSA VA MUNOZARA

Ta'lim klasteri a'zolarining o'zaro hamkorligiga yangi imkoniyatlar beradi:

- barcha sub'ektlarning manfaatlarini hisobga olgan holda pedagogik ta'lim mazmunini tanlash orqali tizimlashtirish asosida ta'lim klasteri;
- ko'p bosqichli va uzluksiz kasbiy ta'limni tashkil etish yuzasidan ta'lim klasteri;
- bitirgandan so'ng, tanlangan mutaxassislik bo'yicha ishga joylashish

³ Maktabda klub ishini tashkil etish shakli sifatida ta'lim klasteri / L. A. Florenkova, 2018

kafolatianiq martabali istiqboliga egalik bo'yicha ta'lim klasteri;

- ta'lim muassasalarining moddiy bazasini yaxshilash uchun o'zaro rag'batlanishni vujudga keltiruvchi ta'lim klasteri;

- savodli shaxsni shakllantirish va takomillashtirish maqsadida kasbiy savodxonlikni oshirish ta'lim klasteri;

- o'qituvchilarning kasbiy mahoratini rag'batlantirish va ta'lim muassasalaridakasbiy ko'nikmani shakllantirish ta'lim klasterlari kabilardir.

Bugungi kunda, bizning fikrimizcha, ta'lim klasterining universal modeli — Klaster bulutlari soniga va turli muhitlarning elementlariga qarab, mutlaqo boshqacha bo'lishi mumkin. Loyihalar soni ularning shakllanishida hal qiluvchi uyushmaning maqsadi va natijasi hisoblanadi.

Modelning markazi esa maktab o'quvchilari va oliygoh talabasining manfaatlari, ehtiyojlari, imkoniyatlaridir. Shunday qilib, modelning muvaffaqiyatli ishlashi Klaster yondashuvi asosida ijtimoiy sheriklik zamonaviy maktabni rivojlantirishning mumkinbo'lgan usullaridan birida ko'rinadi. Maktablarda bu ta'lim klasteriga erishish uchun ijobiy sifatli va miqdoriy o'zgarishlarni ko'rsatib, oliygoh talabalarning ta'lim natijalariga, o'qituvchilarning malaka toifalariga, "innovatsion maktablarning" maqomiga ega qilish imkoniyatini yaratadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sh. M. Mirziyoev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir". O'zbekiston-2018yil
2. Barkamol avlod- O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: Sharq, 1997.- 64 b
3. Maktabda klub ishini tashkil etish shakli sifatida ta'lim klasteri / L. A. Florenkova,2018
- T. V. Shcherbova tomonidan tuzilgan: o'quv-uslubiy qo'llanma.- Sankt-Peterburg, 2010.
4. Luxmanov, D. B. (2020). Mehnat tarbiyasi orqali o'quvchilarning ijtimoiy hayotga moslashishlarini taminlash. Academic Research in Educational Sciences, 1 (3), 1051-1056.
5. www.ziyonet.uz